NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v saboto 12. maja 1855. List 38.

Iz občnega zbora c. k. krajnske kmetijske družbe v Ljubljani.

2. dan t. m. je bil letni zbor krajnske kmetijske družbe, kterega se je vdeležilo 46 družtvenikov iz mnozih krajev, in kterega so počastili tudi za pospeh domačega kmetijstva vedno marljivi gospod deželni poglavar visokorodni grof Chorinsky.

Družbe predsednik gosp. Fidelis Terpinc so pričeli zborne pomenke z nagovorom, v kterem so se zahvalili za podporo, ki jo je preteklo leto družbi delila visoka vlada, in za pomoč, ktero so ji skazale pridne podružnice in posamni za blagor družbe skerbni družtveniki; zagotovili so predsednik tudi zbor vedno prijazne vezí, ki je vladala skoz celo leto med kmetijskimi družbami vsih dežel našega cesarstva in našo, in imenovali so potem gospode, ktere so omenjene družbe določile za svoje namestnike pri današnjem zboru. „Ker pa ima — so sklenili govor svoj — danes nova volitev predsednika biti, ker sem jez po družtvenih postavah prestal 6letno opravilo, tedaj prosim, da bi slavni zbor izvolil danes namesto mene predsednika, ki zamore vso svojo moč darovati ti občnokoristni družbi, česar jez pri vsi svoji dobri volji zatega voljo storiti ne morem, ker imam z mnogimi obertnijskimi opravili vedno dosti opraviti“.

Po končanem začetnem ogovoru so sledile po versti programa zborne zadeve.

Najpoprej je družbini tajnik dr. Bleiweis v kratkem popisu povzel imenitniše opravila, ktere je glavni odbor doveršil preteklo leto, in je zboru naznanil, kako je ta in una zadeva od višjih oblastij rešena bila.

Pervič je povedal, da je odbor po sklepu lanskega občnega zbora iznova povabil krajnske gospodarje, naj dajo svoje mokre zemljiša drenažiti, ker je velika korist te naprave preočitna, da bi kadaj več zaspala. Oglasilo se je na ta poziv sicer toliko posestnikov, da bo inženir, ki tudi na Koroškem na senožetih Osjaškega kobilstva drenažo napravlja, imel veči del tega leta opraviti, pa vendar teh oglasov ni toliko, da bi se moglo na osnovo v lanjskem zboru nasvetovane drenažne družbe misliti; pa tudi brez take družbe bo drenaža napredovala, če se bodo časi zboljšali in cena cevi ponižala. Sedanje pomanjkanje dnarjev stiska tudi kmetijstvo tako, da vsak gospodar, če bi tudi rad, ne more misliti na zemljišne poprave, ki prizadevajo veče stroške. Kar pa se drenažnih cevi tiče, bo njih izdelovanje zdaj v druge roke prišlo, ker gosp. Baumgartner, ki je mestno cegelnico v najemu imel in je, res iz domoljubja, si perve drenažne mašine omislil, ni več ponovil kontrakta z magistratom zastran cegelnice. Kmetijska družba je nagovorila gosp. J. Pajka, naj z gosp. Rauferjem prevzame mašine za izdelovanje cevi. Gosp. Pajk je obljubil to storiti, ako ga bo družba podpirala v tem početji, in ker bojo odpadli tisti obilni stroški, ki so izperva sklenjeni z vsako novo napravo, zlasti če se namesto dobrih mašin slabe ali lahko pokazljive dobé, kakor je to gosp. Baumgartner-ja zadelo, da je mogel namesti Salmove iz Marskega berž drugo iz Darmstadt-a naročiti, je tudi upati, da 1000 ozkih cevi se bo vprihodnje dobivalo po 9 fl. namest po 12 fl., kar bo zlo pospešilo drenažo. — Pri ti priliki je bilo zboru tudi oznanjeno, da tako dolgo, dokler ni Gruberjev kanal znižan in se tedaj tudi zdatno osušenje ljubljanskega močirja pričakovati ne more, sl. ministerstvo ne more dovoliti tiste prošnje, ktero mu je lani kmetijska družba predložila: naj bi takim gospodarjem, ki na močirji na svojih zemljiših želijo drenažo vpeljati, se iz cesarske kase v ta namen nekoliko dnarja posojevalo, kterega bi sčasoma poplačali. Ko bojo v Gruberjevem kanalu namenjene dela končane, naj — je velelo sl. ministerstvo — družba še enkrat ponovi svojo prošnjo.

Dalje je bilo naznanjeno: da iz lanskega zbora predložene prošnje o zadevah servitutnih pravic sl. deželno poglavarstvo podpirati ni moglo; — da je odbor dvojno osnovo nogradske postave zastran tergatve, eno za Dolensko, drugo za Vipavsko dež. poglavarstvu 23. dan p. m. v poterjenje predložil; — da je 2000 iztisov slovenske knjižice „dobro gnojnišče kmetovavca zlati rudnik“ po deželi razdelil; — da je visoka armadna povelnija uslišala prošnjo kmetijske družbe, naj se tudi po mnozih krajih Krajnskega nakupujejo remonti za konjike, — da je lanska preskušnja kmetijskih učencov očitno pokazala veliko koristnost nove naprave, po kteri se zdaj učenci pervega leta učijo v Ljubljani, kar sta s spričali poterdila od dež. poglavarstva in od družb. odbora izvoljena gospoda izpraševavca gosp. D. Dežman in gosp. dr. J. Orel. Pri ti priliki je bilo tudi naznanjeno, da število kmetijskih učilnic se je pomnožilo z učilnico na Mokriški grajšini, ktero so blagovoljno gosp. grof Gustav Auersperg lani osnovali; — dalje je bilo povedano, da za izdanje „umnega kmetijstva“, ki so ga v slovenskem jeziku spisali neutrudljivi gosp. fajmošter Zalokar, je prejela kmetijska družba od sl. ministerstva notrajnih oprav pohvalno pismo, ktero je odbor podelil tudi zasluženemu gosp. pisatelju; — na vprašanje c. k. ministerstva: ali je krajnska dežela lani dosti pridelala domačega žita, je odbor po verjetnih pozvedbah odgovoril, da ne, in da bi ga utegnilo okoli 200.000 vagánov premalo biti; — ko je že popred kmetijska družba poslala v Prago, Salcburg in Zagreb osnovo ljubljanske podkovijske in živinozdravilske učilnice, je unidan po željah deželnega poglavarstva v Tirolih tudi tje poslala ravno tak popis; kmetijsko družbo mora to veseliti, da naša učilnica je tako rekoč izgled vsim drugim te verste našega cesarstva; — ker je na družtvenem vertu na Poljanah sedaj sila veliko divjakov, posebno jabelčnih — je dal odbor že letos naznanje, da jih nepremožni kmetje in učitelji zamorejo brez plačila prihodnjič na tem vertu dobivati, — v obertnijsko in kmetijsko razstavo v Pariz je poslala naša družba modêle krajnskih kozolcov in panjev, nekoliko krajnske svile (žide), lanenega

semena, hitrice bele in rudeče, ajde, turšice ribniške, na Krajnskem pridelanega jeruzalemskega ječmena, zgodnje leče, deteljnega semena, češpelj, ježic, vinskega kamnja, Vipavskega Verhpoljskega vina; — pri deržavnem zajemu se je družba vdeležila s posojilom 2000 fl. (Dalje sledi.)

Gospodarske skušnje.

Žveplo zoper vertne polže:

„Lani sem bral“ — piše nek vinorejec — „da se terta plesnobe obvaruje, ako se potrese z žvepljenim prahom (žvepljenim cvetom). Ko pridem v nograd in vidim na nekem kraji vse polno te požrešne živali, veržem perišče žvepljenega cveta tje, in drugi dan ni bilo nobenega polža več tam viditi. Od tistihmal potresam žveplo povsod, kjer te škodljivce zapazim, in povsod zginejo berž“.

Da sadne drevesa rodijo debelejši sad.

Časnik „Fortschritt“ priporoča v dosego tega namena sledeče: „Na eno drevó cepi dvoje plemen sadja, in sicer eno zgodnjo, eno pa pozno; uno na juterno stran, to pa na večerno“.

Nekaj od žival.

Čbele kot vremenske prerokinje.

Pridne nabiravke medú predčutijo hitro vse vremenske premembe, posebno take, ktere jim so škodljive. Tudi naznanjajo one take premene določno in za gotovo; treba je le, da mi na te vremenske znamnja pazljivo gledamo, ter jih razumeti si prizadevamo.

Ako čbele, letaje ob toplem jasnem vremenu, nekoliko blodijo in bernijo, kakor da bi žrela najti ne mogle, sledí v 24 urah dež. Je takih tavajočih čbelic le malo, dež kmali preneha; jih je pa veliko, deževalo bode delj časa.

Ako se čbele v panji ščipljejo in tergajo, ako nemirne okoli panjev letajo, preden da v žrelo vlazijo, nastopiti hoče mnogo mokríne. Kakor dolgo — je lih vreme tačas lepo — to čbelno blodenje terpí, tako dolgo nimamo stanovitnega vremena pričakovati, če ravno vremenik na visoko kaže.

Že nekdanji Rimljani so na čbele pazili, ter po njih se ozirali, da bi prihodnje vreme previdili. Tako pravi starorimski pisatelj Plini: „Čbele predčutijo vetrove in deževje prihodnje, tedaj tistokrat ostajajo navadno domá“. — Slavni rimski pesnik Virgili v svojem naukoslovnem pesmotvoru „Georgikon“, to je, „kmetijstvo“ imenovanem, govorí prelepó o predčutji čbel, kar se prihodnjega vremena tiče. Pravi namreč, da, ko dež se bliža, čbelice ne opuščajo svojega dvora daleko, to je, se ne oddaljujejo od čbelnjaka; tudi ne zaupajo se nebu, kader jug iztočni dohaja, temoč pod mestnem ozidjem bivajo mirne, ter poskušajo le na kratko zleteti.

Gotovo bi se več vremenskih znamenj iz čbelnega življenja in djanja nabrati dalo, ko bi čbelarji ali prijatli narave čbele svoje natanko zapazovati, pa svoje v tem obziru pridobljene skušnje oznanovati hotli. O tem opravilu bi bilo pa treba, da bi pazitelji dnevnik imeli, in da bi va-nj pridno zaznamovali: 1) kakošno je povetrije vsaki dan; 2) kako vremenik stojí, in 3) kaj ob tej dôbi čbele počenjajo ali kako se one vedejo sploh. J. Š.

Starozgodovinski pomenki.

Cvetlica Lotos *) in njeni pomen na noriških rimskih kamnih.

Razložil Davorin Terstenjak.

Sanskritsko jezično deblo, ktero tudi jezikoslovci imenujejo indoeuropejsko ali indogermansko, obsega pet različnih rodovin, kterih dve ste v Aziji, tri pa v Europi [1]). Aziatiške rodovini ste indiška in medo-perziška ali ariška, europejske pa kelto-germanska, slovansko-litvanska in gerško-latinska z umbriškim in oskiškim narečjem vred [2]).

Pred svojim razkropljenjem so vsi indo-europejski jezici med seboj bili enaki. Razcepili so se že v predzgodovinski dobi, da nam ni mogoče časa izslediti, kadaj so vse germanske narečja, ali vse slovanske, vse keltiške ali gerške in latinske en jezik bile [3]).

Litvansko-slovanske narečja so se od aziatskega bratinskega jezika, „sanskrit“ imenovanega, pozneje ločile, kakor klasiški in kelto-germanski, vendar še pred razdeljenjem aziatiške strani našega jezičnega okrožja v medo-perziško in indiško betvo [4]). Na nar veči popolnosti in pervotnemu jeziku indo-europejskih narodov nar bolj podobni je ostal indiški sin. On ima bogastvo oblik, kterega vsi drugi njegovi mlajši brati nimajo, akoravno tudi on ni pokvarjenju ušel. Tako, na primer, gledé glasnikov stojijo, kakor visokoučeni Bopp terdi, litvansko-slovanski jezici na starejši stopnji, kakor sanskrit. Litvansko-slovanski jezici še so ohranili izvirne gerloglasnice, ktere sanskrit po neboglasnicah nadomestuje. Tudi dokazati se dá, da je litvansko-slovanski jezik dosti besed v pervotnem pomenu ohranil, ktere v sanskritu že vprenešenem nahajamo. Tako je glasnik *k* starejši kakor temu glasniku enaki sanskritski glasnik sh, in litvanska beseda akmu (kamen) je v izvirniši obliki, kakor sanskritska enaka ashman [5]).

Bopp dá veljati in tudi Kuhn [6]), da so litvansko-slovanske narečja dalje z indiškimi kakor druge europejske betve naše velike jezične rodovine v zavezi ostale. Enakih misel je visokoučeni Grimm [7]).

Kakor jezikoslovci v naj popolnejšem bratu indo-europejskih jezikov — v sanskritu — iščejo razjasnjenja pomenov besednih, tako basnoslovci v bogočastji indiškega naroda razjasnjenja podob basnoslovnih. Slovanski učeni možje so že davno spoznali, da čudovitna sorodnost je med indiškim in slovanskim bogočastjem; nemški so začeli v naj novejšem času tudi v Indii iskati ključa za razrešenje temnega nemškega bogočastja. Tako je, na primer, občehvaljeni nemški jeziko-, starino- in zgodovinoslovec dr. Adolf Holtzmann primerjal Nibelunško pesem z indiškimi pesmotvori [8]). Pa ne samo podobe nemškega bogočastja so začeli primerjati z indiškimi, temoč tudi gerške in rimske. Tako je, na primer, učeni profesor Kuhn gerškega Hermejasa z indiškim Sarameyasom primerjal, in dokazal, da med indiškim, gerškim, rimskim in nemškim bogočastjem je zavez, in da soglasje v bitji

*) Prirodoslovci pišejo od te cvetlice: „Cvetlica Lotos (Nymphea Nelumbo) je neznano krasna cvetica; cvetna krona ji žarí v živem, nekoliko modrélem bagoru (purpuru); cvetni prah, svitel kakor čisto zlato, rumení potoke; modro in rudeče pa mehko perje se sklada v pahalčice; iz steblenih nitk pa se spletajo naj ličniše zapestnice; zvezčiki (pušeljci) posušenih nitk se rosijo z dišečim oljem, da jih dekleta nosijo v nedriji“ itd.

[1]) Besedo „sanskrit“ učeni jezikoslovci rabijo v treh pomenih: pervič imenujejo pervotni jezik, kterega so indoeuropejski narodi pred razkropljenjem govorili, sanskritski; v ti razmeri se smatrajo indoeuropejski jezici za sinove, — drugič se velí sanskritski jezik tisti, v kterem so staroindiški slovstveni spomeniki pisani, — tretjič imenujejo jezik sanskritski vsak drugi, kteri je brat staroindiškega, tako, da se tudi jezik gerški, latinski, nemški, slovanski zna jezik sanskritski imenovati.

[2]) Pott „Etymolog. Forschungen“ I. XXX.

[3]) Bopp „Ueber die Sprache der alten Preussen“ str. 4.

[4]) Bopp. l. c.

[5]) Bopp. l. c. str. 7.

[6]) Kuhn v bukvah „Webers indische Studien“ I. 187.

[7]) J. Grimm „Gesch. d. deutsch. Sprache“ I. 171.

[8]) Holtzmann v svojem delu „Untersuchungen über das Niebelungen-Lied“ posebno primerja Sigfridovo povest s povestjo indiškega junaka Karna-ta, ktera se v Mahabharati nahaja. Tudi H. Lev je to sorodnost pretresoval (glej: „Zeitschrift für deutsche Mythologie“, herausg. v. Wolf I., 2. str. 113.)

Pis.

božanstev pri teh narodih ni gol primerlej, ktero bi se dalo iz občinskega početka vsake natorne vere razložiti, temoč da to soglasje izvira iz edinih misel, ki so bile vsim tem narodom lastne, in iz zapopadkov, ktere so iz stare domovine seboj prinesli *).

(Dalje sledí.)

*) Glej „Haupts Zeitschrift für Alterthumskunde“ VI. Band, stran 117. itd. Pis.

Ozir po svetu.

Zemljanke Malorusov.

Že stari Herodot nam pripoveduje, da v južnih štepah Čudov ljudjé v zemeljskih jamah stanujejo, ki jih toraj tudi „skrite“ ali „v zemlji bivajoče“ imenuje.

In taka je tudi še dandanašnji. Še zdaj prebiva Malirus s svojo družino v kočici, ki je na pol pod zemljo, in ki jo toraj „zemljanko“ imenuje. Zavolj hude vročine poleti in groznega mraza pozimi se v štepah (pušavah) južne Rusije ljudje s svojimi staniščí na pol v zemljo zakopavajo, kar tim lože učinjajo, ker se jim po suhih štepah mokrote ravno ni treba bati. Oni naredé jamo po 2 ali 3 vatle globoko, in tako dolgo in široko, kakor dolga in široka ima koča biti. Na vsakem koncu te jame, po dolgem, kakor tudi v sredi nje, postavijo bervno (bruno), vse tri so enako visoke. Čez te bervna položé zgoraj še eno počez, in to je strešje. Srednjemu, po koncu stoječemu bervnu pravijo „podporka“, zgornjemu počeznjemu „svolok“ ali „poperečina“. Čez to poperečino tedaj naložé od severne straní od zemlje gori ternja in terstja in omečejo vso s perstjo in rušinjami. To vse se sčasoma z visokim plevelom in travo obraste, in od severja taki kočici bližaje se ne vidiš druzega, ko majhno zeleno gomilo. Taka je od severne straní; od tod je tedaj gosto ruševje varuje. Proti jugu pa se koča kake dve laktí od tal kviško dviga. Stena je z ilovino zamazana, in v glino ste kake dve steklene čepinji za okni vstavljeni. Tako kočico viditi je zares čudno; z njenimi majhnimi okenci, zeleno streho in travo obraščeno zadnjo steno dozdeva se ti, ko da bi ravno iz zemlje rastla. Lahko je misliti, da v takih zemljankah so ljudjé spravljeni, kakor kertovi, in naj po štepi tudi naj hujši vihar burí in razsaja, — kaj je njim mar v njihovi gorki luknjici!

Spredaj peljejo v globino s strešico pokrite stopnice, ki imajo dvojne vrata, zgoraj ene in zdolej ene. In tako je tudi pri vratih mrazu in vročini pot zaperta.

Kakor za ljudí so narejene tudi za domačo živad staniščа, le nekoliko manj popolnoma. Vsaka versta živali pa ima svoje vlastno stanovanje. Goved, ki je poleti tako večidel na štepi, ima pozimi štirivoglato jamo, ki je proti severji tudi s terstjem in ruševjem zadelana in zavarovana, proti jugu pa celó odperta. Posebno jamico ima konjiček, posebno spet prasè; ena jamica je za ovce, druga, s palicami in protjem opletena in ograjena, za kokoši; tretja za race itd. Kdaj pa tudi, ako okolščine tako nanesó, to ali uno tih živalic k sebi v hišo vzamó; le ubogi psi si morajo svoje jamice sami kopati. Za race izkopljejo kar v sredi dvorišča majhno jamico, kaka dva čevlja dolgo in čevelj široko. V to jamico vlijejo zdaj pa zdaj kako vedro vode. Krog in krog je z glino zamazana, da parst tako naglo vode ne popije. In to je celo stanovanje rac — uboge revice! — Če to celo pohištvo naših ljubih jamarjev pogledaš, bode se ti zdelo, da so si jo otroci v šali za igračo sozidali.

Skednjev se vé da nimajo; v celi južni Rusii ne najdeš ne enega ne. Seno in snopje leží krog zemljanke spravljeno v kopice, ki jih tukaj „skirte“ imenujejo. Omlačeno žito pa na dvojen način shranujejo. Kolikor ga za vsakdanjo peko in kuho potrebujejo, ga imajo v sila veliki košari, ki je iz debelih slamnih poresel spletena, precej v zemljanki za vedno rabo. Žito se prav dobro ohranuje v tej košari, le miši ga nadlegovajo. Prava žítnica pa je sopet jama, v podobi keglja napravljena, z majhno odpertino, da se do žita more. Izkopano luknjo kake dvakrat s slamo, kakor peč, opalijo, da je popolnoma osušé, in po tem žito va-njo vsujejo.

Toda tù se z žitom včasi slaba godí; zakaj miši in susliki (Erdzeisel, cityllus vulgaris) izkopavajo luknje do njega; skozi nje mokrota priteka, in večkrat se tako cela zaloga spridi in pokvari. Vsako žito ima sopet svojo vlastno jamico.

K vsim tim luknjam in jamam se napravlja še poletno ognjišče za kuhati. Tudi to ni druzega, ko prosta, nepokrita luknja v sredi dvorišča. Čez par stopnic se prihaja do ognja, ki v globeli gorí, ktere ob enem tudi kuharci za sedež služijo. Ognjišče samo, in stopnice so brez druge priprave zgolj prosto v terdo parst stepne zemlje vdelane. Pozimi kuhajo v hiši pri peči. (Konec sledí.)

Za poduk in kratek čas.

Stare vraže še dandanašnji ljudstvo morè.

(Dalje.)

Ko pa se začne prepir med gospodarjem in gospodinjo, verjemite mi, da je že tretjič toča pobíla in sicer ne le kar na polji stojí, ampak vse kar hiša premore: pridelki se ne spravljajo tako marljivo, hišne opravila ostanejo zanemarjene, živini se ne streže z veseljem, otroci se pahajo po hiši kot bi ne imeli ne očeta ne matere. Včasih še gospodar zarenčí, ji žuga s pestjo ali pa s polenom, pa kaj pomaga? Veselje je šlo pod zlo — in kjer ni veselja, ni božjega blagoslova. Preljubo veselje! kjer tebe ni doma, gré premoženje prerado rakom žvižgat. Če gospodinja ne pomaga gospodariti, naj dela gospodar na pretege, mu nič ne tekne pri hiši. Ko bi nadloge le stare ljudí zadevale, bi djal: „zdaj glejte kako se Bog krega!“ kaj pa češ reči, ko vidiš nedolžne fantiče in dekličke, ki imajo malo kaj boljšega kot zapušene sirote. Mati po natori jim je s slepo ljubeznijo bila izrediteljka, ne more pozabiti, kako veselje je imela ž njimi, ko jih ji je Bog dal, — kaj je občutilo nje serce, ko so jeli hoditi, — kaj govorila v ljubezni je k njim, ko so začeli besede zgovarjati. Če še ni popolnoma zbegana, ima še pri otrocih edino veselje. Streže jim, ali kako? Vpričo moža si ne upa, bojí se, ker jo pisano gleda in zaničuje; skrivaj storí, kar jim more. Oče zapira vse rečí, mati pa brez vsega biti ne more; otroci morajo kaj boljšega imeti. Zdaj se vname še hudobneje nasprotovanje; „merha“ se psuje eden kot drugi.

Ni le o tacih okoljšinah četertič toča pobíla, tudi strela je v hišo trešila, in akoravno jo še slamnata streha pokriva, vendar je vse pogorelo, kar ji je pred ime dajalo. Bi djal, da ni več hiša, da je ječa, kjer hudodelniki z zobmí škripljejo in preklinjajo. Otroci občutljivi se vsega privadijo, ljubijo enega, sovražijo druzega, ki se ga bati morajo; potreba jih učí lagati, zmikovati itd., rev pa je več pri hiši kot jih jezik zgovoriti smé.

Ozrimo se od zemeljskih rev gori v megle, kjer so nas učili, da se Bog krega in v svoji jezi gromí in strele meče po svetu. Kdo je pa še gori? Copernice, pravijo, da so, kakor smo ravno slišali. Pri Gerkih že je bilo veliko puntov med ljudmí in bogovi, kakor nas basni učé. Ko so se ljudjé sperli, so se tudi bogovi, ker njih djanje je bilo natanko združeno s človeškim. Akoravno so že spoznali Gospodarja vsega stvarjenja, so vendar manjši bogovi (maliči) vsak s svojimi ljudmí potegnili, — boj se je začel in na bojišču so si protili bogovi kakor ljudjé. Ali je dandanašnji po spačenih mislih kaj drugač? Ali ne delajo copernice po krivem in abotnem mnenji tamkej točo, kjer se Bog krega? Ali ne kličejo tukej na zemlji nekteri (ne v pravi keršanski véri, ampak po ajdovskih zapopadkih) svetnikov na pomoč, da bi jih obvarovali pred točo? Pred kom? če smém prašati? Ali ni po teh nesramnih vražah še zdaj

stari boj med Bogom in ljudstvom. Ali ni nesramno le ziniti, da bi Bog s copernicami nas pokončeval, ko se mu mi s svetniki in hudičevim panenjem soperstavljamo! Glejte kam nas zapelje krivovéra in nemarne vraže! Ni dosti rev in nadlog, ki naše trupla tarejo, — s silo si še duha v starodavne vraže zakopava. Duh pa, ki je v take reve zakopan, se ne okrepča; njemu se ne pokaže sonce božje milosti, ne njegove neskončne dobrote; — tako serce še ne pozná pravega Boga, ima še sjdovskega malika.

Kakor žalostno se nam zdí v takih zmotah živeti, vendar je le preres, da je še zdajci tolikanj ljudí v teh revah zakopanih. Le pojdi na kmete, kteremu se zdí, da bi bil več rekel kot je, in vidil boš še več rev, vidil jih boš z lastnimi očmí, slišal na lastne ušesa, kako je duh mnozih še spriden po krivih vražah. V serce se ti bo smilil preprosti človek, če ti ne bíje serce samo za-se; če nisi na kamenji zrastel, se bo tudi tebi, bodi si kdor češ, serce omečilo. Ako pa hočeš vse to, kar sem jez govoril, iz kmetovih ust slišati, pojdi na moj dom, ki je v sredi poljanske doline med Loko in Poljanami. Vidil boš še Pavličevo bajto, pravijo mu Krajček; pokazali ti bodo v drugi vasi Gunčerjevo hišo. Toda če si škric, če nisi z ljudmí, ne boš dosti zvedil. Kdor če, da se mu na kmetih serca odpró, mora s kmetom živeti, mora nadloge in veselje ž njim deliti, ker tako imenovanim pritepencom in škricem ne zaupajo nič. (Dalje sledí.)

Novičar iz raznih krajev.

Od mnozih krajev našega cesarstva se zdaj sliši, da mraz une dní ni vendar tako zlo sadju in polju škodoval, kakor se je izperva mislilo; v več krajih Marskega in Šlezkega pa naznanja dunajski gospodarski časnik, delajo miši veliko škodo, kterih nikakor ne morejo pregnati. Hujše novíce se pa slišijo iz Parskega, ker je ozimina tako pozebla, da so mogli njive preorati in jaro žito sejati. — Za železnico med Ljubljano in Terstom se izdelujejo že hlapóni (lokomotivi, ali kakor naši ljudjé pravijo, lukamatiji); 60 se jih bo potrebovalo; 24 jih bo naredila fabrika v Eslingen-u na Virtemberškem, 24 v Zürich-u v Švajci, 12 pa v Wiener-Neustadt-u blizo Dunaja. — Iz vojske v Krimu ni do 4. t. m. nič važnega povedati; sprijeli so se sicer spet enkrat, pa zdalo ni na nobeno stran nič. Čeravno je, kakor „Moniteur“ razglaša, general Canrobert 9. dan t. m. cesarju Napoleonu pisal, da je angležka armada spet tako lepa in obilna, kakor je izzačetka bila, da se pa še zmiraj pomnožuje, in da on in angležki vojskovodja v popolni edinosti ravnata, je vendar upanje, Sevastopolj Rusom vzeti, popolnoma upadlo in vsa vojska je začasno v dôbo dolgočasnosti stopila. Kaj bo prihodnji čas prinesel, se še zmiraj ne vé. Da si austrijanska vlada še vedno in na vso moč prizadeva za mirno spravo, je očitno iz vsega, ker tudi fzm. Hess, ki je imel že pred več dnevi k armadi v Galicijo iti, je odložil svojo pot in še na Dunaji ostal; tudi s prusko vlado se nek bolj porazumljuje. Al v Londonu in Parizu piše po poslednjih novicah od 5. t. m. drug veter: angležka in francozka vlada niste nek pri volji, poterditi tisti poslednji predlog, ki ga je austrijanska vlada zastran černega morja nasvetovala, in v tem, da je francozki minister unanjih oprav Drouin de Lhuys (tisti, ki je lanskega leta osnoval že večkrat omenjene 4 člene za podlago mirne sprave in je tudi v Dunajski zbor poslan bil) se iskreno potegoval za mirno spravo po austrijanskem predlogu, pa pri cesarju Napoleonu ni o tem nič opravil, je nek vzrok iskati, da je stopil iz ministerstva; na tega mesto je izvoljen Walewsky, sedaj poslanec v Londonu, in na njegovo mesto v London gré Persigny, mož krepkega in hitrega djanja. — Iz Rusovskega se sliši, da staroruska, za vojsko vneta stranka čedalje večjo veljavo dobiva, in da berž ko ne bo Neselrode iz ministerstva stopil. — Tudi na Turškem se je ministerstvo premenilo, veliki vezir Rešid-paša, ljubljenec angležkega poslanca Redcliffa, je bil odstavljen svoje visoke službe ravno ta čas, ko je Redcliff v Krimu bil. — Potres, ki je Bruso, staro, bogato, Turkom „sveto“ mesto in stanovanje pervih 6 sultanov, v kterem je prebivalo 80.000 ljudí in so bile imenitne svilne fabrike, 11. dan aprila v 25 sekundah popolnoma pokončal (kar imajo Turki za žalostno znamnje svoje prihodnosti v Europi), se še v Carigradu in druzih krajih Turškega večkrat ponavlja. V Carigradu, posebno pa v francozkem taborišču pri Maslaku, se je kolera prikazala, pa dosihmal ne hudó. — 7. dan t. m. je bil Pianori, ki je cesarja Napoleona ustreliti hotel, k smerti očetomora obsojen; zaslišanje sodbe hudodelnika celó nič ganilo ni. — 29. dan p. m. je z objokanimi očmí podpisala kraljica španjska postavo, da se imajo deržavne in cerkvene posestva prodati. Ko so zadnjikrat prišli ministri k nji in ji prigovarjali, naj poterdi v deržavnem zboru sklenjeno postavo, sicer morajo oni vsi iz ministerstva stopiti in punt se bo potem po deželi iznova vnel, je rekla: „da podpiše, ker vi, ki ste moji svetovavci, me zagotovljate, da je postava ta v blagor deželi, — al podpišem jo zoper svojo vest“. — 24. dan p. m. so Turki iz terdnjave Žabljak večkrat s topovi ustrelili v bližnjo černogorsko vas; pri ti priči so bili Černogorci pripravljeni planiti nad terdnavo; toda knez Danílo jim je veléval nič pred početi, dokler ne bo od deželnega poglavarja Skutarskega zvedel, kaj je imelo to streljanje pomeniti. Dozdaj se ni dalje nič več od tega slišalo. — Iz Male Azije se sliši, da rusovska armada se spet turškemu mestu Kars približuje. — Šah perzijanski ne dela nobene skrivnosti več iz tega, da derží z Rusom.

Plačílo sveta.

Na vira mokre pene
Čebelo piš zažene;
In vir jo če umoriti,
Jo v penah potopití.
Jez vzamem jo iz vode,
Pa v perst mi žélo vbode.

Kar ona je storila,
Se od ljudí je učila.

J. M–i–r.

Pogovori vredništva.

Gosp. A. J. v Š.: Bukve od „živinozdravstva“ se dobivajo le cele, ne na dele razdeljene; dosihmal so prišli 3 deli na dan; naročajo in dobivajo se v tiskarnici gosp. Blaznika v Ljubljani; plačujejo se po pôlah; pôla s podobami vred veljá 4 kr.; zraven pa se plača za zaaranje celih bukev še 40 krajc., kteri se bojo za zadnjih 10 pol pobotali. — G. Bl. Jel. v Draž.: Od 18. pôle naprej bote dobili lahko vse dosihmal na svetlo dane pôle „živinozdravstva“, toda naznaniti nam morate: od kogá ste prevzeli omenjenih 18 pol, da bomo mogli poiskati imé naročnika, ki je berž ko ne tudi že 40 krajc. za aro odrajtal, ki zdaj Vam na dobro pride. — Sploh moramo pri ti priliki vsim naročnikom „živinozdravstva“ vediti dati, da je izdajanje teh bukev delj časa za tega voljo zaostalo, ker je vrednik mogel v tem času dva zvezka šolskega slovenskega „beríla“, dve nemški knjižici o zgodovini krajnske kmetijske družbe in o popisi krajnskega kmetijstva, in pa 5. natis nemških živinozdravniških bukev doveršiti, tedaj zraven vsih druzih opravkov mu ni mogoče bilo nadaljevati natiskovanja „živinozdravstva“, kar se bo pa to poletje gotovo zgodilo.

Hitro pokupljena

mera, po kteri se pri živi goveji živini pozvéda: koliko bo zaklana imela mesa, s ktero je zedinjena tudi *mera, meriti velikost kónj*, je ravno prišla v 2. natisu na svetlo, in se v znanih škatljicah s popisom vred v sloven. ali nemšk. jeziku dobíva po 54 krajc. v Ljubljani na Poljanah pri gosp. dr. Strupi-u ali v tiskarnici gosp. Blaznika.

Semena Odesajskih sončnic

še dobí, kdor ga poskusiti hoče, na vertu kmetijske družbe na Poljanah, ker ga ji je še nekoliko gosp. dr. Klun od sl. kupčijske in obertnijske zbornice poslal.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.